

ČTVRTLETNÍK SEVEROČESKÉHO MUZEA V LIBERCI

Informační a programové periodikum. K dostání zdarma v síti informačních center a muzeí Libereckého kraje a Euroregionu Nisa. V nákladu 1000 ks vydává Severočeské muzeum v Liberci, příspěvková organizace, Masarykova ul. 11, 460 01 Liberec, <http://www.muzeumb.cz>, muzeumb@muzeumb.cz, tel.: 485 246 111

Akvizice aneb jak se (stále) rozrůstají muzejní sbírky

Kateřina Nora Nováková

Nové sbírkové předměty jsou do muzea pořizovány takovým způsobem, aby vhodně doplňovaly stávající obsah sbírek a získáváme je jak formou darů, tak i cílenými nákupy. Dary jednotlivých předmětů či zajímavých souborů ovšem není možné předem předpokládat a tudíž jsou jimi naše stávající sbírkové soubory doplňovány relativně náhodně. Ale i dary jsou jednotlivými odbornými kurátory muzea vybírány tak, aby sbírku vhodně a kvalitně rozšířily a v muzeu se tak neschraňovaly nepotřebné věci bez hodnoty. Všechny nově získávané předměty musí vhodně „zapadat“ do celkové koncepce tak, aby nejen zalepily mezery v jednotlivých specializovaných sbírkách, ale aby je také obohatily o materiál nový, který svou povahou navazuje na již stávající kusy a v souvislosti s nimi může být využit jako komplexnější celek.

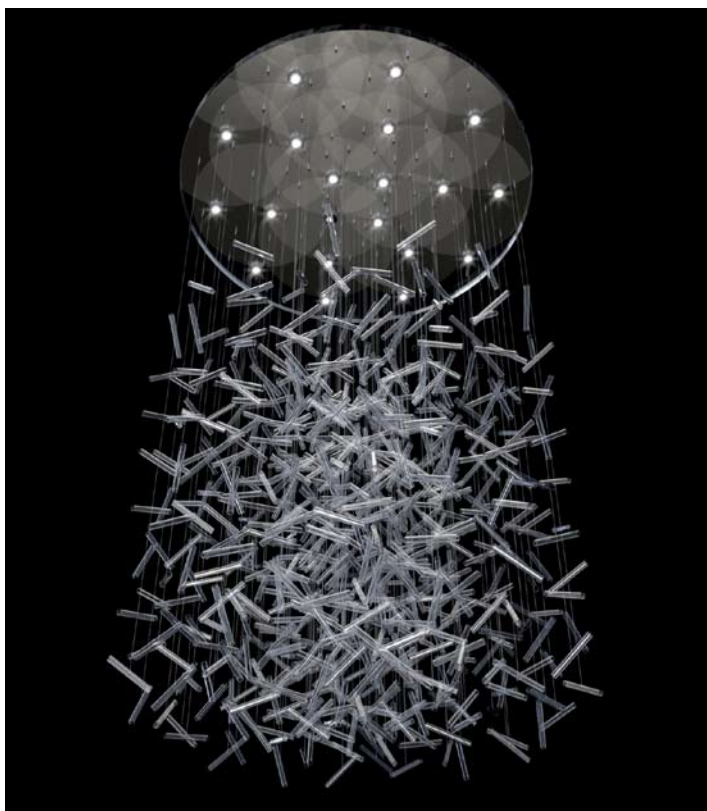
V roce 2017 došlo v naší akviziční politice k interní změně, kdy byly dvě odborné nákupní komise pro tři odborná sbírková oddělení zredukovány do jedné. V současné nákupní komisi, takzvaném Poradním sboru ředitele pro akviziční činnost, jsou zastoupeni odborníci z různých oborů, kteří mají letité zkušenosti s akvizicemi a mají také dobrý přehled o struktuře a charakteru sbírek našeho muzea. Jmenovitě jsou zde zastoupeni RNDr. Miloslav Nevrlý, Mgr. Alois Čvančara, PhDr. Miroslav Cogan, PhDr. Miloslava Melanová, PhDr. Petr Nový a Mgr. Robert Filip.

Kromě darů se roku 2017 podařilo obohatit sbírky díky účelovým dotacím zřizovatele o předměty za 1 373 313 Kč. Některé z nich, zvláště drobnější akvizice Historického oddělení, byly získávány již v průběhu roku. Většinou se jednalo o takzvané záchranné nákupy, u nichž není možné z důvodu nutnosti rychlé koupě čekat až na setkání Poradního sboru. Tyto předměty jsou do našich sbírek buď nabízeny přímo jejich majiteli, nebo cíleně vyhledávány kurátory, a to zejména v souvislosti s doplňováním regionálních sbírek na aukčních servech, v obchodech se starožitnostmi, v antikvariátech, ale i na burzách a v bazarech. Jedná se zejména o regionální pohlednice, historické fotografie a předměty vztahující se k dokumentaci života a aktivit občanů a institucí na Liberecku. V roce 2017 byl takto zakoupen například porcelánový servis firmy Eschenbach Bavaria z období nacistického Německa, rakousko-uherská vojenská knížka a domobranný pas, kronika Textilany či rozsáhlý soubor fotografických negativů z Kryštofova Údolí. Do sbírek Přírodovědného oddělení byl uskutečněn nákup patnácti kusů preparátů savců a ptáků, z nichž největším byl preparát vlka. Všechny tyto nové exponáty budou návštěvníci muzea moci vidět v nové přírodovědné expozici v roce 2020.

Největší počet přírůstků byl v roce 2017 pořízen do sbírek Umělecko-

Pokračování na straně 2

Pokračování ze strany 1

historického oddělení. Sem jsou většinou předměty cíleně nakupovány nebo získávány formou daru jako doplnění materiálově dělených sbírek. Takto se daří doplňovat zejména specializovanou sbírku Užitého designu a Elektrodesignu a spořeji také některé další. Jen zcela výjimečně se jedná o záchranné nákupy, vyjma jedinečných a výhodných jednotlivostí nebo neodkladných a pro naše sbírky obohacujících akvizic pozůstalostí umělců a uměleckých řemeslníků nebo likvidací produkce či vzorkoven významných firem z regionu. Cíleně se v roce 2017 nakupovaly jednotlivosti i větší celky, které měly nejen zaplnit mezery ve sbírkách, ale také je vhodné doplnit z hlediska přípravy nové expozice uměleckého řemesla.

Na pořízení některých předmětů se nám podařilo získat účelovou dotaci ze speciálních fondů Ministerstva kultury ČR jak pro nákup uměleckých předmětů starších padesáti let, tak i z nově vyhlášeného Akvizičního fondu, který lze využít na nákup součas-

ného výtvarného umění. Takto se nám podařilo získat významné přirůstky od výtvarných umělců z našeho regionu, na které bychom z vlastních zdrojů jen velmi obtížně dosáhli. Novou expozici tak obohatí svítidla a mísa od skláře Stanislava Libenského, tavená plastika od Oldřicha Plívy, soubor šperků od šperkaře a sochaře Vratislava Karla Nováka, skleněný lustr od designérky Jitky Skuhrové, soubor medailí s motoristickou tematikou a kniha od Christopha Riegela „Ars Vitrarum Experimentalis, Oder Vollkommene Glasmacher-Kunst“ (Norimberk 1744). Dále byly do sbírek nakoupeny medaile s regionální tematikou z aukce ČNS, lité medaile od Jiřího Dostála a Jana Lukáše, šperky Jaroslava Kodejše, stojací lampa z designérského studia LLEV, keramické vázy Jaroslava Pekaře, autorská vazba knihy o Jizerských horách od Miloslava Plátka, autorská vazba románu Devatenáct set osmdesát čtyři od Jaroslava Róny, soubor oděvního textilu Heleny Fejkové a plakáty k libereckým výstavním veletrhům. ■

TITULNÍ STRANA: Tři nástropní svítidla, Stanislav Libenský, fukané čiré bezbarvé sklo, realizace ve sklárně Crystalex v Novém Boru v roce 1981, výška 150 cm, foto archiv SM | **NAHOŘE:** Lustr „Fly“, Jitka Kamencová Skuhrová, 2015, laboratorní sklo zpracované nad kahanem, acrylic, LED světelný zdroj, nerezová lanka, 120 x 120 x 110 cm, foto T. Kamenec | **DOLE:** Plakát (detail) „Liberecký veletrh, 13.–19. srpna 1927“, Josef Jäger, Liberec, Čechy, litografie, 125 x 92 cm, foto archiv SM

Nejvýznamnější nákupy do sbírek v roce 2017

Z. Hrabák, O. Palata, K. N. Nováková, J. Virt, K. Rossmannová, P. Štovičková, D. Breuerová, M. Lhotová, M. Pudil

PLAKÁTY LIBERECKÝCH VELETRHŮ

K nejhodnotnějším akvizicím do sbírek uměleckého plakátu za posledních několik let vůbec patří **soubor plakátů propagujících předválečné Liberecké veletrhy / Reichenberger Messe** (obr. na straně 3 a zadní straně).

Kromě toho, že plakáty dokumentují jako autentický dobový materiál historii Liberce samotného, resp. v tomto případě akci významem přesahující hranice regionu i republiky, tak jsou mimořádně cenným, zřídka se vyskytujícím dokladem činnosti libereckého **ateliéru Josefa Jägera**.

Tento umělecký návrhář, malíř a grafik, rodák z Bílého Potoka na Frýdlantsku (narozen 1883, zemřel 1951 v Mnichově), vstoupil samostatně jako profesionál na pole užité grafiky těsně po 1. světové válce, když předtím několik let pracoval v ateliéru navrhujícím koberce. Přestože během svého působení v Liberci navrhl vedle množství akcidenčních tiskovin řadu různých plakátů, kterými také poměrně úspěšně obesílal domácí i zahraniční soutěže, mezinárodního uznání dosáhl reklamní tvorbou pro Liberecké veletrhy, s nimiž byl spjat již od roku 1920, kdy se

konal jejich první ročník.

Zcela výjimečná je skutečnost, že v Jägerově ateliéru vznikly všechny plakáty a doprovodná grafika všech devatenácti ročníků Libereckých veletrhů mezi dvěma světovými válkami, a to v jednotném vizuálním stylu. Ačkoliv nevíme, kde přesně se zrodil nápad magnetu jako symbolu veletrhů, byl Jäger téměř jistě autorem jeho grafického ztvárnění a v podobě stylizovaného loga s typickými písmeny „RM“ na vrcholu jej po celou dobu invenčně používal nejen na plakátech, ale také na ostatních materiálech propagujících veletrhy, jakými byly např. speciální poštovní známky, reklamní letáky, anonce v tisku, programy a další. Architektonicky provedený obří „magnet“ široký deset a vysoký patnáct metrů, který byl zároveň plakátovací plochou a současně prodejním stánkem, vítal v roce 1920 v dnešní ulici 1. máje návštěvníky vystupující z vlaku, dále pak – od roku 1921 – byl i jako světelná instalace se stovkami žárovek umístěn na náměstí dr. E. Beneše.

V průběhu let kombinoval Jäger na plakátech motiv magnetu s dalšími prvky všeobecně spjatými s výstavnictvím, potažmo veletržním turismem,

například s hlavou římského boha obchodu Merkura, dopravními prostředky či výstavními halami. Pro výlep byly plakáty tištěny ve dvou standardních formátech 95×62 cm a 125×92 cm v několika jazykových mutacích, přičemž ty se někdy lišily i různou kombinací barev téhož námětu.

Jägerovy plakáty jsou svým pojetím i zpracováním originální, i když je patrné, že byl velmi dobře obeznámen s plakátovou tvorbou v sousedních zemích. Kromě Francie, z potenciálu které mu byl blízký styl ikonického grafického designéra 20. a 30. let 20. století A. M. Mourona (malíře a grafika známého pod pseudonymem A. M. Cassandre), je v jeho zejména počáteční tvorbě patrný i vliv německého tzv. „věcného“ plakátu, jehož čelním představitelem byl ve druhém desetiletí 20. století berlínský výtvarník židovského původu Emil Kahn, aka Lucian Bernhard.

Osobitý, z předválečného období vycházející grafický styl je patrný i na několika málo reklamních a veletržních plakátech realizovaných v Německu po autorově nuceném odsunu z Československa, když své nové

působíště nalezl, tak jako mnozí jiní z tehdejší oblasti Sudet, v bavorské metropoli.

SKLENĚNÉ POKLADY

Mezi další významné loňské akvizice patří přírůstky do sbírky skla. Velice šťastnou akvizici představuje nákup **vázy** s poněkud komplikovaným názvem **Poceta tapiserii z Bayeaux**. Pochází ze sklářské školy v Novém Boru z doby bezprostředně po skončení druhé světové války. Při násilném odsunu Němců z tohoto regionu opustilo tradiční centrum sklářské výroby mnoho odborníků, ať již z řad technologů, výtvarníků nebo pedagogů. Pro zajištění kontinuity tohoto důležitého průmyslového odvětví byla tehdy na sever Čech povolána řada mladých absolventů sklářských ateliérů na Uměleckoprůmyslové škole v Praze.

Jedním z nich byl **Stanislav Libenský**, který od roku 1945 pedagogicky působil rovněž na novoborské sklářské škole. Pro své studenty tehdy připravil řadu návrhů, které vyžadovaly velice precizní práci především při technikách leptání a ma-

Pokračování na straně 4

VLEVO: Plakát „IV. mezinárodní Liberecký veletrh, 11.–19. srpna 1923“, Josef Jäger, Liberec, Čechy, litografie, 95×62 cm, foto archiv SM | DOLE: Plakát „VII. mezinárodní Liberecký veletrh a zvláštní veletrh pro hospodárné vedení provozu, 14.–20. srpna 1926“, Josef Jäger, Liberec, Čechy, litografie, 125×92 cm, foto archiv SM

Váza, Milan Pekař, 2017, porcelán, krystalická glazura, výška 48 cm, průměr 32 cm, foto archiv SM

Pokračování ze strany 3

lování skla barevnými smalty. Na provedení osobně dohlížel, postup práce průběžně korigoval, takže ve výsledku se v podstatě jedná o jeho autorské dílo. Z tehdejší doby se do našich časů zachovalo ve světových sbírkách pouze několik málo prací to-

hoto typu, a tak příležitost k nákupu zmiňované vázy byla vpravdě unikátní. Její získání bylo finančně podpořeno z Akvizičního fondu Ministerstva kultury ČR.

Jméno Stanislava Libenského dnes zná celý odborný svět především pro jeho společnou práci s Jaroslavou

Váza POCTA TAPISERII V BAYEAUX, Stanislav Libenský, foukané sklo, malované smalty, realizace v Odborné škole sklářské v Novém Boru, 1945–1946, výška 32 cm, foto archiv SM

Brychtovou v oblasti tavené plastiky. O jeho individuální autorské tvorbě se však ví nesrovnatelně méně. Kromě malovaných mís a váz z druhé poloviny čtyřicátých let 20. století patří k poměrně neznámé poloze jeho tvorby také **osvětlovadla**.

Vytvořil jich stovky pro budovy ambasad, pro podniky zahraničního obchodu i pro hotely, ale většina z nich už dnes neexistuje.

Při bourání **pražského hotelu Praha** (2014) se podařilo zachránit několik kusů svítidel z roku 1981 a tři z nich získalo Severočeské muzeum pro své sbírky (obr. na titulní straně). Většinu lamp navrhoval Stanislav Libenský v době, kdy působil jako pedagog na Vysoké škole umělecko-průmyslové v Praze.

Z jeho ateliéru vyšli také dva vynikající sklářští výtvarníci – a později rovněž vysokoškolské pedagogové – Ilya Bílek a Oldřich Plíva. Díla obou těchto autorů významným způsobem obohatila v roce 2017 kolekci soudobého skla Severočeského muzea.

Ilya Bílek – držitel Ceny rektora Univerzity Jana Evangelisty Purkyně z roku 2010 – věnoval Severočeskému muzeu autorskou plastiku z taveného a lepeného tabulového skla z roku 2009 s názvem **Bod zvratu**. Liberecký rodák působící v Ústí nad

Labem patří k nejzodpovědnějším a nejpřemýšlivějším autorům v oblasti současné skleněné plastiky.

S obdobným tvůrčím přístupem vytváří své plastiky z taveného skla rovněž Oldřich Plíva. Oba autoři jsou svým dílem zastoupeni v prestižních sbírkách po celém světě, Severočeské muzeum však programově dokumentuje vývoj jejich tvorby od raných prací do současnosti. Z tohoto pohledu bylo nesmírně cenné, že se podařilo v roce 2017 získat od **Oldřicha Plívy**, autora žijícího a tvořícího v Jablonci nad Nisou, či přesněji ve Mšeně, kde se narodil, autorskou plastiku z taveného skla z roku 2016 s názvem **Klenba**. Význam nákupu tohoto díla zvyšuje i skutečnost, že Oldřich Plíva v roce 2017 získal jako nejúspěšnější evropský umělec zlatou medaili na prestižní výstavě designu a umění v Mnichově. Také tato akvizice byla podpořena z Akvizičního fondu Ministerstva kultury ČR.

Liberecké muzeum bylo již od svého založení v roce 1873 ve velice živém kontaktu s odbornými školami v regionu. Na tuto dávnou tradici navazují v naší době současní muzejní pracovníci. Přesvědčivým dokladem je kupříkladu i to, že Severočeské muzeum se od roku 2004 podílí na

PLASTIKA KLENBA, Oldřich Plíva, tavené sklo, realizace ve Studiu Lhotský v Pelechově v roce 2015, rozměry 53×51×26 cm, foto O. Plíva

Jehlice, Vratislav Karel Novák, 1984, nerezocel, zrcadlo, 250×40×45 mm, foto L. Šíkolová

přípravě a průběhu Symposií uměleckoprůmyslových škol Libereckého kraje, stejným potvrzením společného zájmu je také muzejní iniciativa při pořádání festivalu ↑UP.

Kurátoři sbírek podle svého profesního zařazení průběžně sledují činnost jednotlivých škol a v rámci možností doplňují stávající sbírkové řady muzea o pozoruhodné studentské práce. Mezi nejnovější akvizice, pocházející z posledního nákupu, patří **dvojice váz s názvem JAPAN I a JAPAN II** z roku 2012. Autorka **Dagmar Simonová**, studentka Střední uměleckoprůmyslové školy sklářské v Železném Brodě, získala za mimořádnou výtvarnou kvalitu těchto váz 2. místo

v mezinárodní soutěži Studentský design 2012.

Skvělou úroveň železnobrodské sklářské školy reprezentuje mezi novými přírůstky také **váza Ondřeje Brezara**. V roce 2014 s jejím návrhem zvítězil v prestižní soutěži Cena Ludwiga Mosera. Sklárna MOSER a. s. v Karlových Varech zařadila vzápětí tuto novinku do svého nabídkového katalogu. S touto sklárnou má Severočeské muzeum dlouhodobou dohodu o spolupráci, a proto po předběžné domluvě zhotovila v roce 2017 Brezarovu ručně broušenou vázu s názvem **SIMPLE 3346** jmenovitě pro libereckou sbírku skla a věnovala ji Severočeskému muzeu jako velkorysý sponzorský dar. Dokla-

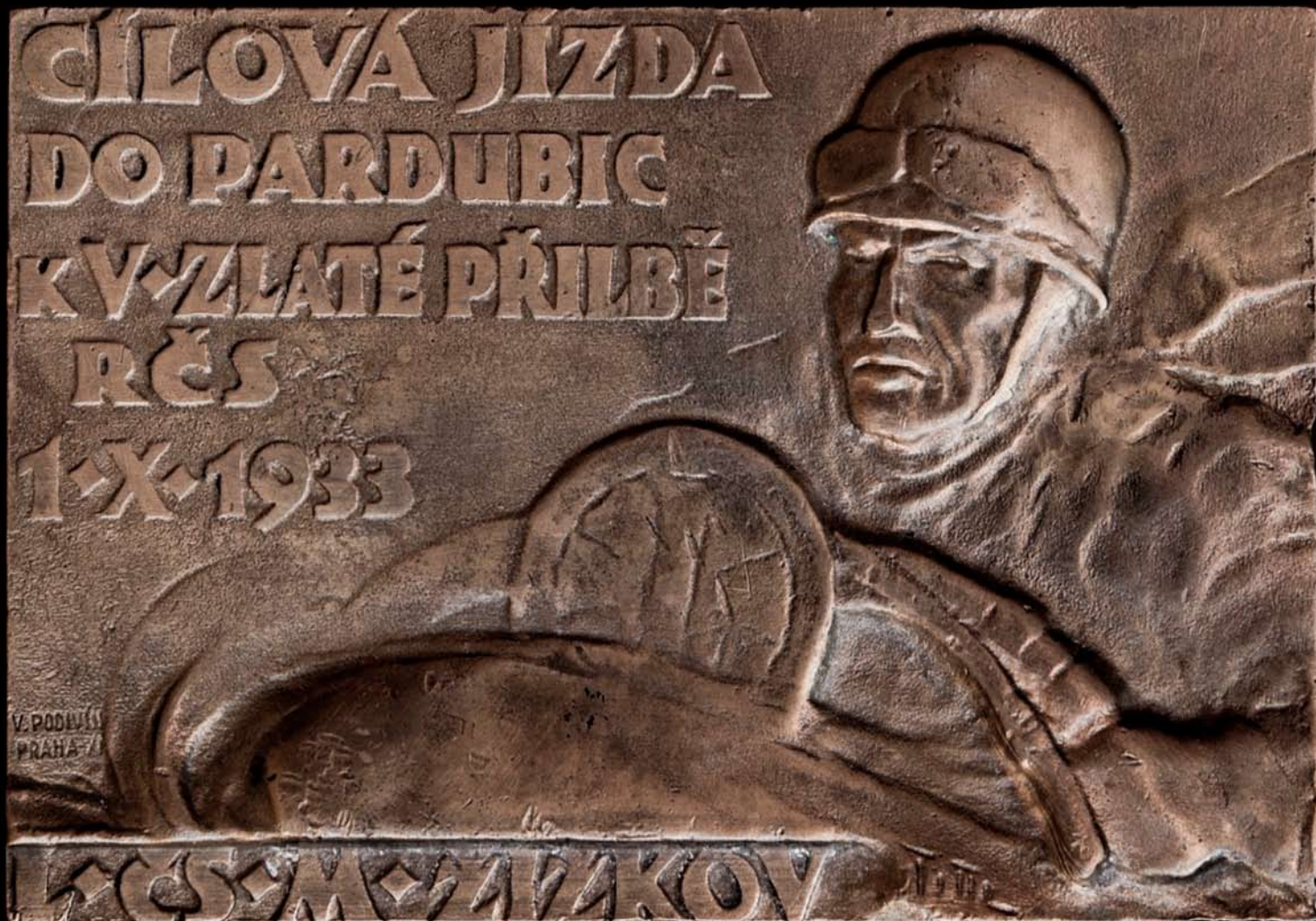
NAHOŘE: Plaketa „Tiziano Vecellio“, Jiří Dostál, 2001, bronz, průměr 15 cm, foto archiv SM | DOLE: Plaketa „Cílová jízda do Pardubic k 1. závodu motocyklů o Memorial J. K. Lobkowicze“, Liga československých motoristů, skupina Žižkov, 31. 7. 1932, Václav Tittl, bronz, 64×92 mm, foto archiv SM

dem mimořádného talentu Ondřeje Brezara je rovněž **soubor šesti sklenic** z roku 2013, které Severočeské muzeum zakoupilo v roce 2017 od železnobrodské sklářské školy.

Stejně skvělou vizitkou této insti-

tuce a posledním přírůstkem mezi loňskými akvizicemi je originální **soubor šesti pivních sklenic** dalšího studenta ze Železného Brodu **Jakuba Adamského**.

Pokračování na straně 6

NAHOŘE: Plaketa „Teamová soutěž k autosalonu“, Autoklub Praha-střed, Ivan Bojislav Pichl, 1947, galvanizovaná mosaz, 66 × 67 mm, foto archiv SM | VPRAVO: Plaketa „Velikonoce“, Jan Lukáš, 2000, bronz, obecný kov, průměr 13 cm, foto archiv SM | DOLE: Medaile „Už rostou“, Jan Lukáš, 2004, bronz, průměr 7,8 cm, foto archiv SM

Pokračování ze strany 5 AUTORSKÉ ŠPERKY

Také do sbírky šperku přibyla v souvislosti s doplňováním kolekce studentského designu **souprava čtyř šperků** na téma přírodnin z litého stříbra od **Zuzany Mládkové** ze SUPŠS v Železném Brodě.

Další významnou akvizicí do této sbírky byly tři kusy šperků od jabloneckého autora **Vratislava Karla Nováka** (1942–2014), který patří od počátku 80. let k nejvýznamnějším autorům českého šperku. Osobnost tohoto autora se zapsala do podoby současného českého autorského šperku vlastní výjimečnou tvorbou, ale také dlouholetým pedagogickým působením v pozici vedoucího ateliéru Kov a šperk na VŠUP v Praze

(1990–2007) a pokračováním v ateliéru Design kovů a šperku na ZČU v Plzni (2008–2014).

Jeho ojedinělé šperky oscilují na pomezí tělesných objektů a šperku samotného. Nová akvizice Severočeského muzea představuje šperky z 80. let s využitím nerezoceli a skla/zrcadel v kombinaci s profesionální fotografií na modelech. Tyto šperky jsou na tehdejší dobu a názor na šperk naprosto výjimečné a autor si s nimi vydobyl místo nejen na české, ale také na mezinárodní scéně soudobého šperku. Byly prezentovány nejen na výstavách, ale mnohé z nich se dnes nacházejí ve veřejných i soukromých sbírkách po celém světě.

Vratislav Karel Novák je významným autorem, žijícím a aktivně pů-

sobícím v regionu Jablonecka a Liberecka, kde pobýval a tvořil již od počátku 60. let. Dosud byl ve sbírce šperku zastoupen pouze jednou prací z poloviny 90. let.

Jeho šperky z 80. let 20. století jsou důležitým dokladem vývoje českého autorského šperku a najdou své významné místo v nové expozici užitého umění Severočeského muzea. Soubor šperků bylo možné zakoupit díky finanční podpoře z Akvizičního fondu Ministerstva kultury ČR a účelové dotaci z Libereckého kraje.

Do sbírky šperku byly také zakoupeny **dvě brože** od **Jaroslava Kodejše** (*1938). Tento autor patří v současné době mezi nejvýznamnější české a světové šperkaře a jeho práce jsou velmi vysoko ceněny. Charakter jeho prací vystihuje využití vinutého a taveného skla, které vychází z původní železnobrodské tradice. J. Kodejš

numismatické společnosti získáno **devět kusů medailí a plaket**, které vhodně doplní naši sbírku zejména v souvislosti s regionální tematikou.

Významnou akvizicí z pohledu autorské tvorby byla koupě **tří litých bronzových plaket od Jiřího Dostála** (*1945), který v současné době patří mezi nejvýznamnější české medailéry. Jeho tvorba zasahuje ještě do mnoha dalších výtvarných oborů.

Od roku 1978 se jako samostatný výtvarník věnoval návrhům průmyslového a grafického designu, ve volné tvorbě se pak kromě sochařského projevu věnuje kresbě a malbě krajiny. Ze širokého výtvarného záběru přesných realizací v oblasti designu, sochařských projevů, svázaných zvláště v ražené medaili mnoha technickými parametry, se volnost jeho výtvarného ducha projevuje právě

je sice v naší sbírce šperku zastoupen již téměř desítkou prací, ale právě pro úplnost jeho tvůrčího portfolia bylo důležité zakoupit jeho dvě brože se slinutým sklem z roku 2010.

MEDAILE A PLAKETY

Významné byly v roce 2017 také přírůstky do sbírky medailí. Sbírká je tvořena jak historickými medaillemi, provedenými v různých technikách a k různým tématům, tak i medaillemi autorskými.

Vzhledem k doplňování sbírky o autorské, ale i tematické medaile bylo s podporou fondu pro výkup památek mimořádného kulturního významu MK ČR získáno **devět kusů medailí a plaket s motoristickou tematikou**, které dokladují velmi kvalitní tvorbu českých autorů v souvislosti s fenoménem motorismu v 1. polovině 20. století.

Tradičně bylo také na numismatické aukci liberecké pobočky České

v koncipování většinou velkoformátových obrazů a kreseb krajiny. Jiří Dostál nerealizuje své myšlenky jen ve volné malířské či sochařské tvorbě. Svůj výtvarný cit pro vystižení podstaty a jedinečné podání detailu dokáže vtělit i do malé a omezené plochy ražené medaile.

Proto také významnou měrou patří k autorům, kteří se podílejí na realizacích medailí pod hlavičkou České mincovny, u jejíhož zrodu v Jablonci nad Nisou také stál. V polovině 90. let se rovněž zasloužil o založení specializovaného studia ražené mince a medaile na Vyšší odborné škole při SUPŠ v Jablonci nad Nisou.

Autorova záliba v poetické hloubce zpracovávaného námětu se projevuje i v jeho volně koncipovaných, především litých medailích. Inspirací pro ně mu jsou nejen portréty slavných předků a umělců Novopacka J. Tulka či F. Kavána, ale také mnozí další, kteří jej ovlivnili svým osobním

či tvůrčím charismatem. Patří k nim zejména řada osobností autorem obdivované Itálie: Bernini, L. Medici, Michelangelo, Tizian, sv. František, jejichž osobnostní charisma vystihuje modelací reliéfu.

Další významnou akvizicí bylo **pět medailí a plaket** od jabloneckého sochaře a medailéra, **Jana Lukáše** (*1944). Ten se ve svých pracích zabývá jak volnými, tak i historickými tématy. Více než dvě desítky let spolupracuje také s Českou mincovnou a byl jedním ze zakladatelů specializovaného studia Vyšší odborné školy na raženu mincí a medailí při SUPŠ v Jablonci nad Nisou. Jeho volná tvorba se zejména v podobě litých bronzových medailí zaměřuje na různá historická i jiná témata.

Autor se zabývá portréty známých osobností nebo literárních postav, které dle své invence ztvárňuje v reliéfu a různými zabarveními povrchové patiny jim dává punc jedinečnosti. Ve svých litých medailích a plaketách využívá také netradičních přístupů se

vsazenými skleněnými komponenty nebo formičkami na cukroví.

KOVOVÉ PLASTIKY

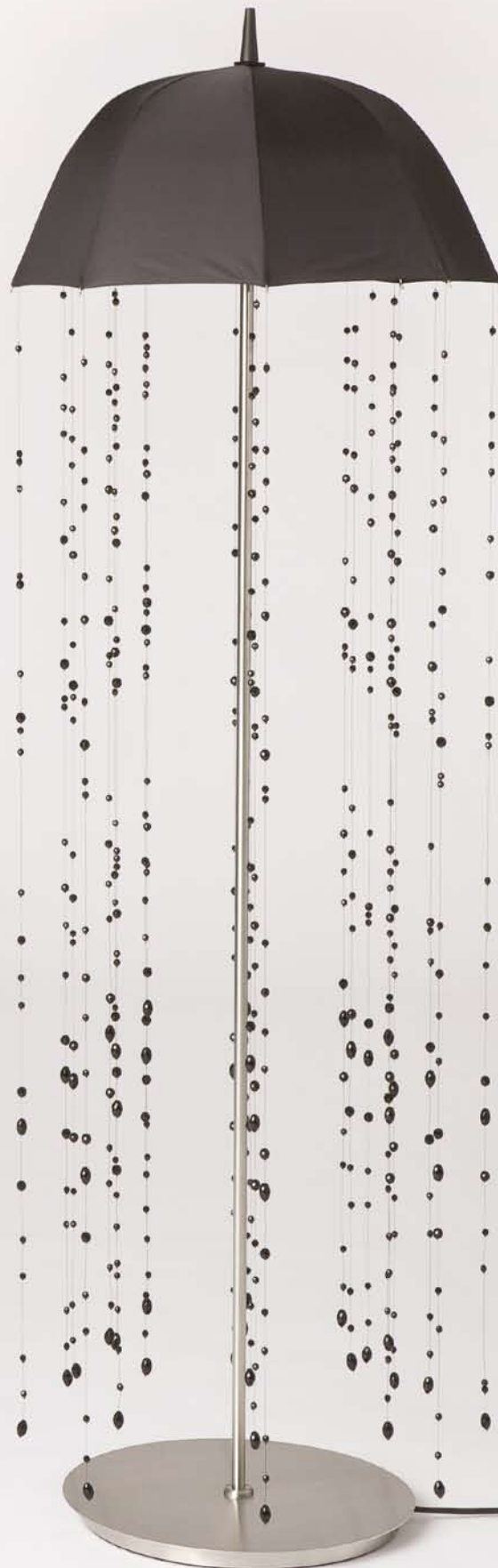
Také sbírka Obecné kovy byla obohacena o nákup **souboru kovaných plastik** jabloneckého sochaře a šperkaře **Vratislava Karla Nováka**. Tvorbu tohoto významného českého autora, známého zejména exteriérovými kovovými kinetickými plastikami – mezi nejznámější z nich patří „Stroj času – Metronom“ v Praze na Letné – nalezneme i v severních Čechách, ať už v interiérech veřejných budov a soukromých podniků, či na veřejných prostranstvích.

Ve sbírce muzea byl dosud zastoupen pouze dvěma svými komorními kovovými „mobily“ z konce 80. let. Jelikož ve 2. polovině 60. let vystudoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze u profesora Jana Nušla, kterou zakončil kovanou diplomní prací na téma hudba, rozhodli jsme se doplnit do našich sbírek

Pokračování na straně 8

NAHOŘE: *Hudba-křídlo*, Vratislav Karel Novák, Čechy, kolem roku 1969, kovaná ocel, 92×32×20 cm | VPRAVO: *Lampa „Dada“*, Eva a Marcel Mochalovi – studio LLEV, výrobce Lasvit, 2010, nerez, sklo, textil, LED, 57×57×180 cm, foto: M. Pouzar

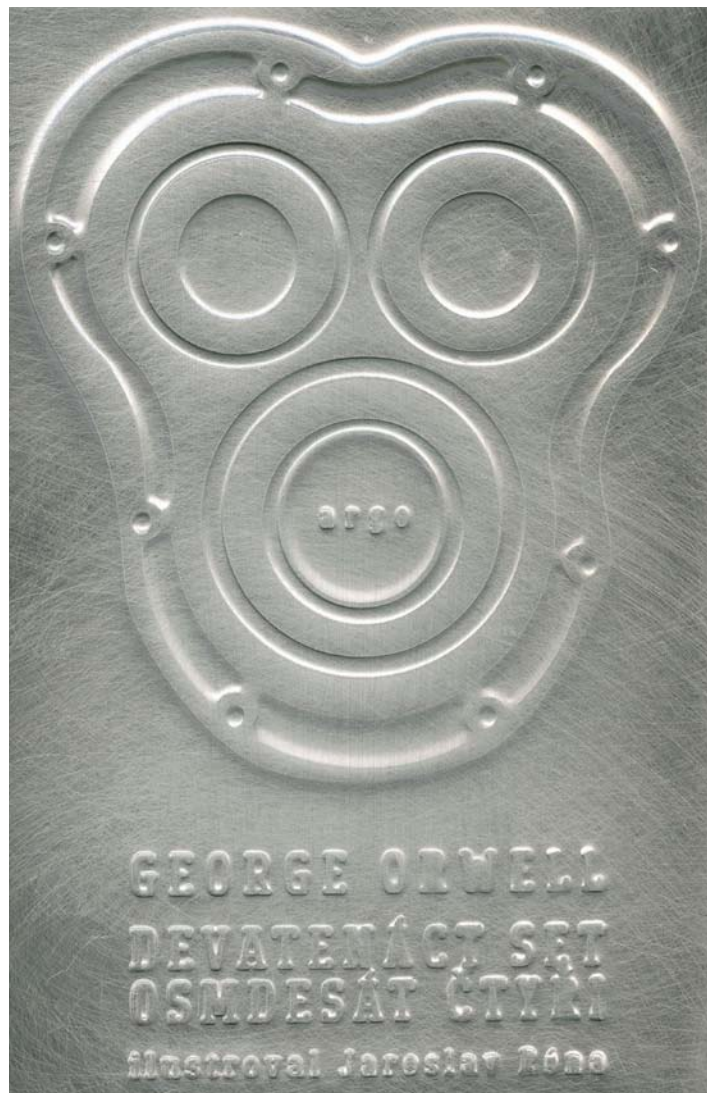
NAHOŘE, VPRAVO: George Orwell, *Devatenáct set osmdesát čtyři*; ilustrace Jaroslav Róna, originální lept vytiskl Vladimír Bujárek; vazbu navrhl a graficky upravil Pavel Růt, razbu do hliníku provedl Jiří Klíčník; bibliofilie, ruční razba, hliníkový obal, Argo, Praha 2015, foto archiv SM | DOLE: Johann Kunkel, *Ars Vitruvia Experimentalis*, Oder Vollkommene Glasmacher-Kunst Norimberk 1744, Christoph Riegel, foto archiv SM

Pokračování ze strany 7

také ranou tvorbu tohoto významného severočeského autora – muzeum získalo s podporou akvizičního fondu MK ČR **čtyři menší kované plastiky**, které reprezentují ranou fázi autorovy umělecké tvorby. Vhodným způsobem tak tyto práce doplní autorské předměty ve sbírce *Obecné kovy*, která kromě historických předmětů shrmažduje také originální tvorbu kovářů a sochařů z oblasti severních Čech.

ELEKTRODESIGN

Do sbírky Elektrodesign většinou přicházejí předměty cestou darů nebo sběrů. Zcela výjimečně se proto v roce 2017 se záměrem využít pro novou expozici uměleckého řemesla podařilo získat za finanční podpory Akvizičního fondu MK ČR **skleněný lustr Fly** z roku 2015 od české designérky **Jitky Kamencové Skuhravé**. Lustr je vyroben z válcových segmentů laboratorního skla,

tvárovaného nad kahanem, zavěšeného na nerezových lankách, nasvícených LED světelným zdrojem. Svým nepravidelným dojmem vytvářejí jednotlivé komponenty lustru dojem záplavy levitujících světelných bodů, navozujících zvláštní atmosféru.

Jitka Kamencová Skuhravá je česká designérka, absolventka pražské UMPRUM ateliéru Vladimíra Kopeckého. Zabývá se především prostorovými instalacemi ze skla. Působila ve Finsku a Maďarsku, navrhovala svítidla pro českou firmu Lasvit. Samostatně vystavovala např. v Helsinkách, Budapešti a Tilburgu. Její práce byly součástí bezmála dvou desítek kolektivních výstav českého skla v Česku i v zahraničí. Za tvorbu v roce 2010 získala cenu ELLE Decor International Design Awards v kategorii osvětlení. V roce 2011 získala stejné ocenění společně s Katarínou Kudějovou Fulínovou. S ní navrhla coby designér firmy Lasvit světelné instalace ve dvou stanicích dubajského metra. V roce 2012 vytvořila pro Český dům na olympijských hrách v Londýně světelnou instalaci *Infinity*. V současnosti působí ve svém ateliéru ve Sloupu v Čechách. Ačkoli je její tvorba známá nejen v Čechách, ale zejména v zahraničí, ve sbírkách Severočeského muzea dosud nebyla zastoupena.

Dalším přírůstkem z prostředí současného českého designu svídel je **lampa Dada** z roku 2010 od **Evy a Marcela Mochalových**, kteří tvoří společně pod značkou LLEV. Svoje designérské studio založili

v roce 2004 po absolutoriu pražské UMPRUM. Svoje užité i čistě umělecké objekty vytvářejí moderními i tradičními technikami, vždy ale se smyslem pro materiál a s respektem k zadání. Pracují se dřevem, sklem, kovem a dalšími materiály. V roce 2017 získalo studio LLEV ocenění za Nejlepší kolekci bytových doplňků na Designbloku. Stojací lampa Dada je prvním zástupcem tvorby tohoto talentovaného designérského páru ve sbírkách Severočeského muzea. Podobně jako v případě Jitky Kamencové Skuhravé jde o akvizici tvorby designérů se vztahem k našemu regionu – ateliér LLEV se nachází v Turnově.

Název stojací lampy Dada odkazuje k avantgardnímu uměleckému hnutí dadaismu a v návaznosti na něj v sobě obsahuje prvky hravosti. Tak jako dadaisté zbavovali předměty jejich původní funkce a dávali jim nové, tak i svítidlo Dada vzniklo osvobozením věci (v tomto případě deštníku) z jejích obvyklých vztahů. Kombinováním s dalšími komponenty a materiály dostal původní deštník funkci novou – stala se z něho lampa.

KERAMIKA A PORCELÁN

Také sbírka keramiky a porcelánu Severočeského muzea byla v roce 2017 obohacena o **dvě vázy** od českého designéra **Milana Pekaře**.

Milan Pekař se řadí v současné době k nejvýznamnějším tvůrcům na poli české keramiky a porcelánu. Od roku 2011 působí na pozici odborného asistenta Maxima Velčovského v Ateliéru keramiky a porcelánu na pražské Vysoké škole uměleckopřmyslové. V roce 2014 byl za svou nádhernou kolekci krystalických váz, kterou představil na přehlídce Designblok v Praze, nominován na Designera roku a stal se vítězem ceny veřejnosti Czech Grand Design.

Unikátní porcelánové vázy na první pohled zaujmou svými glazurami, ve kterých se autor vrací k zapomenuté technice užívané v období Art deco. Proces výroby je výsledkem dlouhodobého studia odborné literatury, zájmu o chemii a především časově náročného testování. Důmyslným využitím vlastností drahých kovů a dalších složek pomáhajících krystalizaci, docílí autor rozdílných výsledků, které lze ovlivňovat teplotou pálení a způsobem chlazení jen do jisté míry. Výrazná a zářivá barevnost vzniklých váz docílená kombinací pestré palety oxidů kovů kontrastuje s lapidárními tvary, jejichž proporce se liší podle jednoduchých matematických poměrů. Každá váza je tak originálem a výsledkem je i pro autora jistou měrou překvapením.

Vázy Milana Pekaře dnes můžeme najít v nabídce prestižních prodejních galerií, například londýn-

ské Mint Gallery či pařížské Galerie S. Bensimon. Zájem o ně vyústil u mnohých jejich majitelů dokonce již ve sběratelskou činnost. V roce 2017 se i naše muzeum dohodlo s autorem na vytvoření unikátní vázy pro sbírku keramiky a porcelánu.

STARÉ TISKY

Další dvě významné akvizice přibýly do sbírky Staré tisky. Sběrka je koncipována jak ze starého sbírkového fondu muzea, tak v malém procentu i z nových autorských vazeb. V této souvislosti byly v roce 2017 zakoupeny dvě autorské vazby.

Tou první je **vazba známé Knihy o jizerských horách Miloslava Nevrlého**, kterou vytvořil v roce 1983 podle návrhu Jany Plátkové **Jiří Plátek**. Kniha je provedena v celokoležené vazbě na hlubokou drážku z přírodní jehnětiny. Přední deska je zdobena plastickým reliéfem a slepotiskem s tiskem zlata na štíte.

Od stejného autora již byly v minulosti zakoupeny do sbírky tři knihy. Jedná se o Keltské pověsti v překladu Jana Vilikovského s výtvarným doprovodem Markéty Králové. Vazba

knihy je vytvořena z hladkého modrého skyvertexu na lepence. Přední i zadní deska je zdobena nepravidelným pásem červené krčené kůže. Kniha byla zakoupena od autora v roce 1991.

Další knižní vazbou zakoupenou do sbírky v roce 1991 od Jiřího Plátka je sbírka básní od Milady Horynové, která byla v Praze v roce 1990 vydána jako druhý výtisk v řadě padesáti číslovaných výtisků. Také tato vazba je vytvořena z modrého skivertexu.

Poslední knihou od stejného knihaře zakoupenou v roce 1991 je Pět básní od Jiřího Ortena s originálními lepty Lenky Vilhelmové vydané v Praze v roce 1987. Vazba je vytvořena z pískového skivertexu na lepence. Přední i zadní deska jsou zdobeny jemnými vertikálami se zclacením a nepravidelným černým pruhem v podobě stylizovaného suchého kmene, na přední desce doplněného o červený disk.

Jako druhá autorská bibliofilská ruční vazba v hliníkovém obalu byla zakoupena **kniha George Orwella Devatenáct set osmdesát čtyři**, vydaná nakladatelstvím Argo. Ilustra-

ce vytvořil Jaroslav Róna, originální lept vytiskl Vladimír Bujárek. Vazbu navrhl a graficky upravil Pavel Růt, ražbu do hliníku provedl v roce 2015 Jiří Klíčnický.

Významnou akvizicí podpořenou z dotačního titulu MK ČR byla kniha **ARS VITRARIA EXPERIMENTALIS, Oder Vollkommene Glasmacher-Kunst, Lehrende, als in einem, aus unbetrügllicher Erfahrung herfließendem COMMENTARI...** poprvé vytištěná Christophem Günthernem v Lipsku. Sepsal ji Johann Kunckel, braniborský chemik a sklářský teoretik v roce 1679 podle italsky sepsané knihy A. Neriho, Ars vitraria z roku 1614. Tento starý tisk z roku 1744 vytiskl jako třetí vydání v Norimberku Christoph Riegel.

Jedná se o německy psanou příručku o výrobě skla, ve které jsou po stránce technologické popsány metody a postupy výroby běžně užívané ve sklářském průmyslu 17. století. V knize mimo jiné nalezneme postup výroby dvojstěnných sklenic, velmi podrobný postup výroby drasla včetně zevrubného popisu jeho čištění či jako tehdejší novinku aplikaci arseniku. Text doprovází řada měřirytin dokumentujících výrobu skla.

TEXTILA ODĚVY

Sběrka textilu získala v roce 2017 soubor oděvů od módní návrhářky **Heleny Fejkové** z Prahy, která je již v muzeu zastoupena několika modely vytvořenými v letech 1996 a 2002.

V našem textilním depozitáři je móda doložena oděvy od 18. století do současnosti. Ve sbírce jsou zastoupené individuálně šité oděvy, běžná konfekce, autorská móda studentů oděvního návrhářství z Katedry designu TF TUL a v neposlední řadě originální modely z kolekcí českých návrhářů.

Helena Fejková působí v oblasti autorské módy přes třicet let a její nadčasový design, precizní vypracování a zajímavé materiály vhodně obohacují kolekci současného odívání. Po sametové revoluci otevřela Fejková jako jedna z prvních galerií módy na pražských Vinohradech. V následujících téměř dvaceti letech její galerie sídlila v prostorách pražské Lucerny, kde návrhářka prezentovala nejen vlastní oděvní tvorbu, ale umožňovala řadě výtvarníků vystavovat a prodávat svoje originální oděvy, módní doplňky a šperky.

Kromě modelové tvorby si vyzkoušela práci pro film a divadlo, spolupracovala s mnoha českými výrobci tkanin před jejich zánikem. (Karola, Moravlen, Tiba, Texten, Textilana, ...). V roce 2002 získala v národní soutěži cenu „Vynikající design ČR“ za rozsáhlou kolekci

Pokračování na straně 11

Puntikový komplet – plášť, top, sukně, Helena Fejková, 2016, viskózový taft, viskóza, PES, design Helena Fejková, Praha, 2016, vel. 34, foto archiv SM

Pokračování ze strany 9

ORIGINAL LINEN JEANS ve spolupráci s Otavem Třeboň. Průběžně vystavuje v galeriích a muzeích v Čechách i v zahraničí. V současné době provozuje galerii módy v Praze na Vinohradech.

HISTORICKÉ SBÍRKY

Sbírký Historického a etnografického oddělení byly rozšířeny o početný záchranný nákup **souboru negativů z Kryštofova Údolí** na skleněných deskách, nabídnutý nám majitelkou, v jejíž rodinné pozůstalosti se nacházely, prostřednictvím libereckého pracoviště Národního památkového ústavu. Soubor tvoří celkem 163 negativů, patrně od jednoho autora, ze závěru 19. a počátku 20. století, lokalizovaných zejména do Kryštofova Údolí a blízkého okolí.

Negativy byly nejdříve zapůjčeny libereckému památkovému ústavu k naskenování pro využití při identifikaci objektů, ale majitelka měla v úmyslu je poté co nejdříve prodat. Tak by se tento pozoruhodný soubor mohl zcela z regionu ztratit.

Jedná se o skleněné desky v rozměrech od cca 9 × 12 cm po 18 × 24 cm, některé formáty jsou atypické. Stav je velmi dobrý, běžné znečištění bylo před skenováním setřeno na sucho pouze ze strany, kde není citlivá vrstva. Poškozeno je jen několik negativů – praskliny či ulomené rohy pouze v malém rozsahu (max. do 2 cm) zasahující jen do okrajových částí obrazu. V několika případech je popraskaná krycí laková vrstva. Na některých snímcích jsou dochovány vykrývací papírové šablony, které dokládají dobový způsob práce fotografa. I způsob uchování dokumentuje dobu; negativy byly uloženy v dřevěném vojenském kufříku v papírových krabicích (od skleněných desek?) a proloženy papíry, zejména ústřížky novin. Předběžné určení provedli pracovníci NPÚ. Tematicky se jedná o snímky z Kryštofova Údolí (42 ks), nachází se mezi nimi celkové pohledy i jednotlivé objekty.

Pozoruhodnou skupinu tvoří snímky z výstavby železniční trati, tunelů a viaduktu na Novině (dokončen 1900). Další 9 snímků zachycuje Ještědský hřeben a okolí, 10 snímků se vztahuje k Lember-

ku a pivovaru ve Lvově, 12 krajinných snímků pochází nejspíše z Jizerských hor. Více než 30 snímků tvoří portréty a skupinové portréty osob nejspíše z rodiny autora, které nejen zachycují podobu tehdejších obyvatel Kryštofova Údolí, ale zároveň jsou svědectvím o jejich životě – zobrazují například rodinné oslavy (svatby) či skupinu školních dětí. Poslední část zahrnuje dosud neurčené snímky krajiny či architektury a několik reprodukcí svých obrázků.

Vzhledem k tematickému zaměření, stavu a možnostem využití tak zakoupení souboru vhodně doplnilo nově koncipovanou oborovou sbírku negativů.

PŘÍRODOVĚDNÉ SBÍRKY

Také přírodovědné sbírky Severočeského muzea byly v roce 2017 obohaceny o řadu nových přírůstků. Doplnění zoologických sbírek probíhá v současnosti takřka výhradně prostřednictvím nálezů uhynulých jedinců. Nejčastější příčinou takových úhynů je střet s automobilem, v případě ptáků je časté také smrtelné zranění na sloupech elektrického vedení. Pouze někteří

VLEVO, NAHOŘE:: Ukázky několika negativů získaných do fotografických sbírek muzea | DOLE: Vlk obecný, rozměry 60 × 120 × 50 cm | NA ZADNÍ STRANĚ: Plakát „VI. Liberecký veletrh a zvláštní veletrh pro hospodárné vedení provozu, 15.–21. srpna 1925“, Josef Jäger, tisk Bratři Stiepelové, spol. s r. o., Liberec, Čechy, litografie, 123 × 92 cm, foto archiv SM

jedinci jsou však v takovém stavu, že je lze vypreparovat.

Nejzajímavějším takovým případem z poslední doby byl **vlk obecný**, který byl nalezen 12. 4. 2017 u silnice z Frýdlantu do Nového Města pod Smrkem. S největší pravděpodobností byl sražen autem. Jedná se o první spolehlivě doložený exemplář vlka z oblasti Jizerských hor a jejich podhůří po více než 200 letech. Všechny dosavadní novodobé údaje pochází buď z pozorování nebo ze záznamů fotopastí.

Jednalo se o mladého samce, který si pravděpodobně hledal nové teritorium. Byl nalezen v natolik dobrém stavu, že mohl být vypreparován (pre-

parátor Ondřej Salaba). Pro další vědecké, zejména genetické bádání byly odebrány také vzorky tkání. Následná genetická analýza určila jeho původ v populaci žijící na západě Polska.

Velmi podobný osud měla samice **bobra evropského**, která byla sražena 14. 7. 2016 na křižovatce silnic I/13 a přípojky od Mníšku u Liberce. Zřejmě se potřebovala dostat přes velmi frekventovanou a navíc širokou silnici a bylo to nad její schopnosti. Také tento případ znamená první doložený novodobý výskyt v Liberci a okolí. Nejblíže výskyty byly v té době známy na Ploučnici u České Lípy a nepravdělně na Frýdlantsku nedaleko hranic s Polskem. Také tento jedinec byl dobře zachovalý a mohl být vypreparován (preparátor Michal Štěpánský) a pravděpodobně se stane součástí nové expozice.

Preparátor Pravoslav Adam pak zhotovil pro připravovanou expozici **preparáty dalších druhů živočichů nalezených na Liberecku**. Jedná se například o luňáka hnědého, chřástala vodního, bukače velkého, sluku lesní, tchoře tmavého a další. ■

15.-21. SRPNA 1925

VI. LIBERECKÝ

VELETRH

A ZVLÁŠTNÍ VELETRH PRO HOSPODÁRNÉ VEDENÍ PROVOZU

Gratý: Státní výstava spol. s r. o. Liberec.